

Prawo administracyjne

Wprowadzenie do prawa samorządu terytorialnego

Podział terytorialny państwa

Samorząd terytorialny

Teorie samorządu terytorialnego

- **teoria naturalistyczna** - zakłada pierwotny charakter gminy w stosunku do państwa, ujmowanego jako federacja gmin – gmina posiada własny zakres działania, nienaruszalny dla państwa
- **teoria państwowa** - państwo wykonuje władzę przez swoje organy, ale część władzy może przekazać lokalnym społecznościom
- **teoria polityczna**

Samorząd terytorialny

"Samorząd terytorialny to wyodrębniona terytorialnie grupa społeczna (związek publicznoprawny), w której członkostwo powstaje z mocy prawa, powołana do wykonywania zadań administracji publicznej w sposób samodzielny i we właściwych formach"

Jan Zimmermann

Elementy samorządu terytorialnego

- substrat osobowy - **wspólnota mieszkańców** - brak definicji legalnej – w doktrynie występują stanowiska kwestionujące podmiotowość prawną wspólnoty, jak i takie, które przypisują jej taką podmiotowość
- substrat terytorialny – **terytorium**

Europejska Karta Samorządu Terytorialnego

1985 r.

Art. 3

1. Przez **samorząd lokalny** rozumie się **prawo i rzeczywistą zdolność wspólnot lokalnych do regulowania i zarządzania, w ramach prawa, na ich własną odpowiedzialność i na rzecz ich ludności, istotną częścią spraw publicznych.**
2. To prawo jest pełnione przez rady lub zgromadzenia złożone z członków, wybranych w głosowaniu wolnym, tajnym, równym, bezpośrednim i powszechnym i mogące zarządzać organami wykonawczymi, które przed nimi odpowiadają. To zarządzanie nie stawia przeszkód w odwoływaniu się do zgromadzeń obywatelskich, do referendum czy wszelkiej innej formy bezpośredniego uczestnictwa obywateli tam, gdzie zezwala na nie prawo.

Europejska Karta Samorządu Terytorialnego

1985 r.

Art. 4

1. Podstawowe kompetencje wspólnot lokalnych ustala Konstytucja lub prawo. Przepis ten nie przeszkadza wszakże w przyznawaniu wspólnotom lokalnym kompetencji w celach specyficznych, zgodnie z prawem.
2. **Wspólnoty lokalne posiadają**, w ramach prawa, **całą swobodę** w wypełnianiu swej inicjatywy **w każdej kwestii, która nie jest wyłączona spod ich kompetencji lub przypisana innej władzy**.
3. **Sprawowanie odpowiedzialności publicznych powinno, ogólnie biorąc, przypadać w pierwszej kolejności władzom najbliższym obywatelom**. Powierzenie odpowiedzialności innej władzy musi brać pod uwagę zakres i naturę obowiązku oraz wymagania skuteczności i ekonomii.

Europejska Karta Samorządu Terytorialnego

1985 r.

4. Kompetencje powierzone wspólnotom lokalnym winny być prawidłowo pełne i całkowite. Mogą one być kwestionowane lub ograniczane przez inną władzę, centralną lub regionalną, jedynie w ramach prawa.
5. W przypadku przekazania pełnomocnictw przez władzę centralną lub regionalną, wspólnoty lokalne powinny cieszyć się, na ile to możliwe, swobodą w przystosowywaniu pełnienia tych pełnomocnictw do warunków lokalnych.
6. **Wspólnoty lokalne powinny być konsultowane**, na ile to możliwe, w dogodnym czasie i we właściwy sposób, **podczas procesów planowania i podejmowania decyzji we wszystkich bezpośrednio je dotyczących kwestiach.**

Zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego

W ujęciu Jana Zimmermanna podstawowymi zasadami na których oparty jest samorząd terytorialny są:

- **zasada pomocniczości**
- **zasada decentralizacji**
- **zasada samodzielności**
  - swoboda działania w zakresie kompetencji
  - samodzielność finansowa
    - samodzielność podatkowa
  - osobowość prawna
  - niezależność od innych organów administracji publicznej

Zadania samorządu terytorialnego

Pojęcie zadania JST nie jest tożsame z pojęciem kompetencji!

Zadania własne

Zadania zlecone
sensu largo

Zadania zlecone
sensu stricto

Zadania powierzone

Zadania samorządu terytorialnego

Konstytucja RP

Art. 166.

1. **Zadania** publiczne **służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej** są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako **zadania własne**.
2. Jeżeli wynika to z uzasadnionych potrzeb państwa, ustawa może zlecić jednostkom samorządu terytorialnego wykonywanie innych zadań publicznych. Ustawa określa tryb przekazywania i sposób wykonywania zadań zleconych.
3. Spory kompetencyjne między organami samorządu terytorialnego i administracji rządowej rozstrzygają sądy administracyjne.

Zadania samorządu terytorialnego

Zadania własne

- generalna i ogólna klauzula kompetencyjna
- odpowiedzialność za wykonanie zadań ponosi JST
- finansowane ze środków własnych gminy – z możliwością wsparcia rządowego
- organem odwoławczym jest samorządowe kolegium odwoławcze

Zadania zlecone

- każdorazowe upoważnienie ogólne lub szczegółowe
- odpowiedzialność za wykonanie zadań ponosi administracja rządowa
- finansowane ze środków przekazanych przez administrację rządową
- organem odwoławczym jest organ administracji rządowej

Podział terytorialny państwa

Problematykę podziału terytorialnego państwa reguluje ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa.

W myśl wskazanej ustawy jednostkami podziału terytorialnego są **gminy**, **powiaty** i **województwa**.

Ustawa wymienia utworzone województwa, a w załączniku określa gminy wchodzące w ich skład.